

Gerster P. Thomas O. M. C.: Familia Veteris Foederis, Torino 1931., str. 263 u malom osm. obliku.

Predavanja, koja je auctor držao u kapucinskom redovitom skolastikatu u škol. godinama 1896—1903. priredio je za tisak poredav sve u sistemu. Pod gornji je naslov svrstao u kratko sva pitanja, koja se obrađuju u biblijskoj arheologiji. Ne dotiče se prijepornih pitanja, nego vrlo lijepom i lakom latinštinom pozitivnim načinom niže opće priznate i utvrđene činjenice. Redovito i marljivo navodi biblijska mjesta, na koja se odnosi opis.

Knjigu je podijelio u tri dijela: 1. Obitelj u sebi, 2. u odnosu prema Bogu, 3. prema drugima. Teokratsko je uređenje naglašeno kako u vjerskom tako u građanskom uređenju. Još više ističe se važnost ovog djelca kao i arheologije u opće, kad utvrdimo, da su obiteljske prilike i društveni oblici bili i u doba Novog Zavjeta, ako ne baš jednaki, a ono vrlo slični opisanim u Starom Zavjetu.

Slušaćima teologije može poslužiti, ako ne kao priručnik, barem kao slobodno štivo. Jednako će i svećenicima dobro doći kod pripreve na propovijedi i predavanja.

Dr. N. Žuvić.

Bea Aug. S. I.: De Pentateucho. 2. izd. Institutiones Biblicae, vol. II., Roma 1933., str. VIII — 245.

Nakon same četiri godine priređuje današnji Rektor Papinskog Biblijskog Instituta u Rimu već drugo izdanje. Što dokazuje vrijednost samog djela. Raspored I. izd. je u svemu zadržan; pojedini su djelovi produbljeni, prošireni i mnogo više informativni, jer je pisac umnožio bibliografiju i bilješke.

Knjiga ima tri dijela. Glavni drugi dio dokazuje — a i dokazao je — autentičnost Pentateuha u glavnom vanjskim dokazima. Metodčki je auctor postupao radi svog polemičkog slijeda protiv liberalnih protestanata-kritičara, koji svoje negativne zaključke temelje isključivo unutar samog Pentateuha. Najprije dokumentarno iznosi povijest teorije kritičara o postanku Pentateuha (str. 29—36) od prvih početaka (Astruc 1753), njezinu evoluciju do konačne forme u redakciji Wellhausena: a) Četiri samostalna vrela JEDP, koja je izdavač sabrao i izdao oko god. 620. pr. Krista; b) Filozofski osnov Hegelijanizma o razvoju religije; c) Glavna načela: jezik, imena Božja, fraze, »duplicata«, historija kulta, podjela na vrela.

Kako je Wellhausen zamislio drže još i danas liberalni protestanti o Pentateuhu; konzervativni i samostalni teoriju pobijaju jedni obzirom na vrijeme, koje je označeno o postanku pojedinog vrela, drugi sama načela. Katolici niti mogu niti u opće slijede ova racijonalistička zaključivanja (str. 33—36).

P. Bea objašnjava sistematski načela Wellhausenove metode i dokazuje ne samo njihovu labilnost nego otkaçe njihova opća neosnovanost. Filozofski princip u religiji o općoj evoluciji od polidemonizma k mono-teizmu je kriv. To dokazuje razum, pisan dokumenti i povijest religija: Schmit, Pinard de la Bullaye, Huby, Lemonnier i drugi. Aprioristički su postulati krivi, takvi i zaključci.

Kritičko-literarni temelji su različiti i mnogobrojni. Bea se obazire na pojedine i pobija ih stručnjački (str. 43—85). Teorija kritičara o raznim

Božjim imenima (uočivši sve dokumente i pomagala: hebrejski tekst, mitologije osobito egipatska i babilonska, Pentateuh samaritanski, prevodi LXX i dr.) u svom kompleksu i pojedinostima jasno dokazuje, da je kriva (str. 51). Jer se riješenje ne može postići pomoću jednog načela, nego treba rasčiniti pojedine slučajeve; i u slijedu promatra pojedinosti (str. 53 i sl.).

Obzirom na historiju i arheologiju zaključuju liberalni kritičari, da je Pentateuh nastao kasno za Mojsija (str. 85). Bea se, dokazav u prvom dijelu autentičnost (str. 13—28), osvrće na postavljene objekcije, koje pobija majstorski na opće zadovoljstvo, da uvjerava i same protivnike (str. 86—120).

Pozitivno riješenje postanka i sastava Pentateuha je u trećem dijelu (str. 121—133). Istom ovdje uoči čitalac metodičnost postupka P. Bee. Iza duge analize Wellhausenove teorije u drugom dijelu, koju niti može prihvatiti objektivni posmatrač niti katolički biblicista u opće, prelazi na pozitivne dokaze. Mojsije je pisac Pentateuha — tradicionalni dokazi auktoreteta: Sv. Pismo St. i N. Zavjeta, crkveni Oci, židovska i kršćanska predaja. Posebno poglavlje o Mojsiji kao piscu i sastavljaču Pentateuha, vrelima, koja je upotrebio i kasnijoj historiji Mojsijeva djela. Svi narodi, koje neće da priznaju racionalistički kritičari, dokazuju ne samo mogućnost, nego i istu činjenicu Božje objave ljudima (str. 133).

III. otsjek, kao dodatak, sačinjavaju neka egzegetska i historijska pitanja iz Pentateuha. Nije to, kako veli pisac u uvodu (str. III.) »exegesis sensu illo arcto ut singuli versus quasi mechanic explicentur, sed... eae seligerentur quae sunt graviore... et... proponerentur principia et viae ad enodanda problemata difficiliora, imprimis historiae primordialis.« Ovom je djelu posvećena posebna pažnja i dodana brojna bibliografija. Tako je obraden Hexaemeron, povijest praroditelja — grijeh Gn 2 je prva povijesna činjenica str. 160 —, a slična pripovijedanja starih naroda samo su potvrda primitivne objave (164-7). Potop i prvotna hronologija (do str. 189), patrijarsi do Mojsija (do str. 197). Glavna proročanstva, koja se nalaze u Pentateuhu su kao teološki vijenac historijskoj raspravi (str. 198—218). Slijede tri table kraljeva egipatskih, kraljevstva Jude i Izraela i napokon shematički pregled babilonskog ropstva i obnove. Djelo završava s indeksima: biblijska mjesta, auctori i stvarno kazalo.

Temeljno pitanje Starog Zavjeta zbilja je naučno obradeno i s velikim kritičkim aparatom. Model je svih drugih temeljnih pitanja. Note ne usudujem se niti bilježiti. P. Bea je svojim djelom odgovorio svim očekivanjima. To je do sada najbolji katolički priručnik o Pentateuhu, za kojim će posegnuti i škole i pojedinci. Preporuča se već po samom imenu auktora i po izdavaču Papinskom Biblijskom Institutu u Rimu. **Dr. N. Žuvić.**

Dr. Juraj Ščetinec: Korporativno uređenje države s obzirom na novi austrijski ustav. 8°, str. 50. Cijena 10 dinara.

Dr. Juraj Ščetinec je izdao nedavno studiju o »Socijalnoj organizaciji fašizma«, u kojoj je prikazao tip fašističkoga korporativnoga sistema. U ovoj studiji prikazuje drugi tip korporativnoga uređenja društva i države. To je tip korporativnoga sistema koji se izgrađuje u Austriji, a koji hoće da slijedi u svojoj izgradnji načela kršćanske socijalne nauke.